

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-464-1-5>

**THEORETICAL FOUNDATIONS OF THE COMPREHENSIVE
MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN THE ENERGY SECURITY OF THE STATE**

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОГО
МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ЕНЕРГЕТИЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ**

Saliuk-Kravchenko O. O.

*PhD in economics, Doctoral Student,
Associate Professor of the Department
of Public Administration
Interregional Academy of Personnel
Management
Kyiv, Ukraine*

Салюк-Кравченко О. О.

*кандидат економічних наук,
докторант,
доцент кафедри публічного
адміністрування
Міжрегіональна Академія управління
персоналом
м. Київ, Україна*

Енергетична система України вперше в новітній історії зіткнулась з відкритою військовою агресією країни агресора та пов'язаним з цим викликами у XXI столітті, що містять характеристики повномасштабної енергетичної війни з повноцінним вираженням аспектів державного енергетичного тероризму, як однієї з основних складових форм проявів повномасштабної російсько-української війни. Зазначене є прямим порушенням Міжнародного гуманітарного права в частині незаконного знищення цивільного комплексу паливно-енергетичної інфраструктури держави ворожою стороною конфлікту задля створення загрози для повноцінного функціонування енергетичної безпеки держави та створення ситуаційних кризових умов направлених на активізацію масштабних деструктивно-технологічних процесів в об'єднаній енергетичній системі з метою повного знищення енергетичного комплексу України.

Одною з основних відмінностей зазначеного енергетичного протистояння є те, що військова агресія країни агресора направлена на всю сукупність енергетичних галузей паливно-енергетичного комплексу України в цілому, яка разом з тим, орієнтована цілком на збільшення соціальної напруги цивільного населення в питаннях функціонування енергетичної системи життєзабезпечення, відтак, зазначене спонукає дослідників тотожних галузей пов'язаних з енергетикою до пошуку

та розроблення новітньо-комплексного механізму збереження повноцінного рівня функціонування енергетичної безпеки держави.

Детальне дослідження механізму публічного управління в забезпеченні національної енергетичної безпеки неможливе без освітлення наукових доробок вчених і проведення відповідного аналізу та вивчення теоретичної проблематики як базису до зазначеного дослідження. Ключовим елементом механізму публічного управління є саме лаконічне розуміння змісту та сутності процесу комплексного керівництва інструментарієм забезпечення енергетичної безпеки.

Почнемо з твердження дослідників, які зазначають наступне, що кожна держава визначає цілі політики у сфері енергетичної безпеки та механізми її реалізації, зважаючи на власні особливості організації життєдіяльності суспільства та моделі державного управління. Управлінська діяльність у цій сфері не є однозначною та простою, оскільки потребує врахування різних аспектів життєдіяльності країни. Йдеться про ресурсні, технічні, економічні, екологічні, організаційно-адміністративні, управлінські, соціальні, інноваційні, політичні, геополітичні, безпекові та інші аспекти, світоглядні аспекти енергозабезпечення життєво важливих потреб та функцій держави, суспільства, економіки [1]. Згадане бачення дослідників ще раз підкреслює актуальність та важливість у створенні наукового підґрунтя для розв'язання нагальних питань енергетики сьогодення, і не в останню чергу, заради формування стійкого процесу функціонування паливно-енергетичного комплексу держави.

Відтак, в одному з наукових доробок стверджується, що мета управління енергетичною безпекою повинна полягати в тому, щоб ліквідувати або мінімізувати загрози (виявлені за результатами аналізу індикаторів енергетичної безпеки), а також розвинути наявні потенційні можливості поліпшення стану енергетичної безпеки [2].

Разом з тим, в цьому ж дослідженні підкреслюється про необхідність в побудові ефективного комплексного механізму, який буде забезпечувати функціонування системи енергетичної безпеки держави на основі оптимальної взаємодії трьох основних механізмів: організаційно-економічного, правового, інституційного. Неможливо не погодитися з зазначеним, а саме в питанні розгляду відповідної проблематики в контексті здійснення власне комплексного управління енергетичним безпековим механізмом.

Що стосується основ та принципів функціонування механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки було зроблено доречне твердження, а саме принципи публічного адміністрування

сферою забезпечення енергетичною безпеки держави можна визначити як обумовлені потреби розвитку енергетичної галузі науково обґрунтовані фундаментальні положення стратегічного характеру, які відбивають специфіку соціально-економічних та юридичних особливостей механізму публічного адміністрування зазначеною сферою [3].

Відтак, зазначимо, що стратегічний підхід є необхідним та першочерговим у побудові комплексного механізму публічного управління енергетичної безпеки держави, від відповідного аспекту залежить спроможність функціонування управлінського механізму в довготривалій перспективі та прийняття відповідних багаторічних державних енергетичних програм розвитку паливно-енергетичного комплексу держави.

Є необхідність окреслення методологічних підходів визначення механізмів управління у сфері енергетичної безпеки, глибинне відображення дістало свій результат в наступному дослідженні, в якому зазначається про те, що застосування системного підходу до дослідження проблем забезпечення енергетичної безпеки уможливує створення методології: 1) формалізації управлінської діяльності відповідно до циклу її здійснення; 2) визначення стратегічних цілей у сфері забезпечення енергетичної безпеки; 3) визначення механізмів регулювання енергетичної безпеки в умовах ринкової моделі господарювання. Також, в дослідженні зазначено, що вибравши межу об'єкта управління забезпечення національних інтересів, очевидно є необхідність формування механізмів координації та взаємодії суб'єктів, відповідальних за менші сфери регулювання, для досягнення цілей більшої системи [4].

Також в науковому розгляді питання організаційних засад забезпечення механізму публічного управління енергетичної безпеки України в умовах воєнного стану, в одному з тотожних досліджень з погляду правничих наук зазначається, що енергетична безпека як об'єкт державної політики в умовах збройної агресії проти України потребує безперервного та належно скоординованого державно-управлінського впливу з метою забезпечення енергетичної незалежності України, стабільної роботи об'єктів енергетичної інфраструктури, що матиме безпосередній вплив на умови і стан життєвого середовища громадян [5]. Доречно зазначити, що у відповідному дослідженні було проілюстровано цілу низку заходів, які містять ознаки комплексного управлінського підходу до вивчення питання механізмів забезпечення енергетичної безпеки в прояві інституційно-правового критерію. Отже, реалізація та впровадження механізму забезпечення енергетичної безпеки в енергетичні процеси управління потребує саме комплексного

типу застосування через власне необхідність поєднання різних форм та типів організації та управління об'єднаної енергетичної системи України в умовах дії воєнного часу та післявоєнний період системно-енергетичної відбудови.

Таким чином, надамо поняттєве розуміння «комплексний механізм публічного управління національної енергетичної безпеки» – це симбіозний тип управління інституцій енергетичної системи держави, який об'єднує горизонтальні та вертикальні форми енергетичного менеджменту держави, які реалізують управлінські повноваження в різних технологічних умовах функціонування (в тому числі воєнного та мирного часу), що впроваджується та функціонує через об'єднаний кризовий інституціональний орган управління, який втілює в енерготехнологічні процеси адаптивно-динамічні інструментарії реагування на ускладненні виробничі процеси енергетичної генерації, енергетичні кризи та інші енерготехнологічні ситуації, з метою забезпечення сталого функціонування паливно-енергетичного комплексу держави енергетично-децентралізованого типу.

Виходячи з вищенаведеного, можна стверджувати, що теоретичні основи дослідження питання комплексного механізму публічного управління у сфері енергетичної безпеки як складової національної стійкості були окреслені, але разом з тим, відповідна наукова тематика має масштабний характер впливу на різні галузеві особливості вивчення, відтак зазначена теорія механізму управління потребує постійного удосконалення та аналізу рівня реагування на загрози та ситуаційні умови функціонування.

Література:

1. Енергетична безпека України : методологія системного аналізу та стратегічного планування : аналіт. доп. / О. М. Суходоля, Ю. М. Харазішвілі, Д. Г. Бобро, А. Ю. Сменковський, Г. Л. Рябцев, С. П. Завгородня; за заг. ред. О. М. Суходолі. Київ : НІСД, 2020. 178 с.
2. Струк Н.П. Основні складові механізму забезпечення енергетичної безпеки держави. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 231–234.
3. Вітко А. Л. Принципи публічного адміністрування у сфері забезпечення енергетичної безпеки держави. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 2, ч. 2, С. 114–121.
4. Суходоля О. М. Проблеми визначення сфери регулювання енергетичної безпеки. *Стратегічні пріоритети*. 2019. № 1. С. 5–17.

5. Муза О. Організаційно-правові засади забезпечення енергетичної безпеки України в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 60–66.